1 – Vastaajan oikeudet rikostutkinnan aikana

A. Olen toisen valtion kansalainen. Vaikuttaako se tutkintaan?

Kyllä, sillä tällöin tutkintaan liittyy tiettyjä lisäoikeuksia ja -takeita (ks. myös jäljempänä).

B. Mitä vaiheita rikostutkintaan kuuluu?

i. Todisteiden kerääminen ja siihen liittyvät tutkintavaltuudet

Poliisin toimista esitutkinnan aikana säädetään rikosprosessilain (*codice di procedura penale*) 347–357 §:ssä. Yleisen syyttäjän (*pubblico ministero* toimista esitutkinnan aikana säädetään rikosprosessilain 358–378 §:ssä.

ii. Pidätys

Jos tietyt seikat (ml. jos epäiltyä ei kyetä tunnistamaan) viittaavat siihen, että epäilty saattaisi paeta, yleinen syyttäjä voi rikosprosessilain 384 §:n nojalla määrätä epäillyn tilapäisesti kiinniotettavaksi, kun on perusteltua epäillä tämän syyllistyneen johonkin seuraavista rikoksista: - rikokset, joista lain mukaan määrätään elinkautinen vankeusrangaistus tai vähintään kahden ja enintään kuuden vuoden vankeusrangaistus - sota-aseisiin ja räjähteisiin liittyvät rikokset - rikokset, jotka on tehty terroristisessa tarkoituksessa (ml. kansainvälinen terrorismi) tai demokraattisen järjestyksen horjuttamiseksi. Näissä tapauksissa myös rikospoliisi voi oma-aloitteisesti ottaa epäillyn kiinni, jos yleinen syyttäjä ei vielä ole mukana tutkinnassa. Lisäksi rikospoliisi suorittaa pakollisen tai harkinnanvaraisen kiinnioton tapauksissa, joissa epäilty jää rikoksesta kiinni itse teossa.

iii. Kuulustelu

Tutkinnan kohteena oleva henkilö osallistuu kuulusteluun vapaaehtoisesti, vaikka häntä pidettäisiin tutkintavankeudessa tai hänet olisi pidätetty muusta syystä ja vaikka kuulustelussa toteutetaan tarvittavat varotoimet pakenemisen tai väkivallan vaaran ehkäisemiseksi. Kuulustelussa ei saa käyttää menetelmiä tai tekniikoita, joilla voidaan vaikuttaa kuulusteltavan itsemääräämisoikeuteen tai hänen kykyynsä muistaa ja arvioida tosiasioita, edes hänen omalla suostumuksellaan.

iv. Tutkintavankeus

Tutkintavankeudesta ja muista yksilöön kohdistuvista valvontatoimista säädetään rikosprosessilain 272–315 §:ssä. Yksilöön kohdistuvien valvontatoimien järjestelmä perustuu asianmukaisuuden ja oikeasuhteisuuden periaatteisiin. Tuomarin on siis valvontatoimia määrätessään otettava huomioon ensinnäkin tietyn toimenpiteen sopivuus suhteessa siihen, minkälaisia ja minkä asteisia varotoimenpiteitä kyseisessä tapauksessa tarvitaan. Lisäksi valvontatoimien on oltava oikeassa suhteessa rikoksen vakavuuteen ja rangaistukseen, joka siitä on määrätty tai voidaan määrätä.

C. Rikoksesta epäillyn oikeudet rikostutkinnan aikana

i. Onko minulla oikeus tulkkaukseen ja käännöksiin?

Kyllä, rikoksesta epäilty on oikeutettu saamaan tulkkausta ja käännöksiä rikosprosessilain 143 §:n mukaisesti.

ii. Minkälaisia tiedonsaantiin ja asiakirja-aineistoon tutustumiseen liittyviä oikeuksia minulla on?

Kun esitutkinta on saatu päätökseen, siitä ilmoitetaan epäillylle ja hänen valitsemalleen puolustajalle kirjallisesti. Ilmoituksessa esitetään yhteenveto syytteen kohteena olevista tapahtumista, lainkohdat, joita epäillyn katsotaan rikkoneen, sekä rikoksen tapahtuma-aika ja -paikka. Epäillylle ilmoitetaan, että esitutkinta-asiakirjat on toimitettu syyttäjänvirastoon ja että hänellä ja hänen oikeudenkäyntiavustajallaan on oikeus tutustua niihin ja ottaa niistä kopioita. Lisäksi ilmoituksessa kerrotaan tiedonsaantioikeutta ja asiakirja-aineistoon tutustumista koskevista säännöistä, jotka liittyvät erityisesti kuulusteluun tai yksilöön kohdistuvan valvontatoimen määräämiseen.

iii. Onko minulla oikeus asianajajaan? Voinko ilmoittaa tilanteestani kolmannelle osapuolelle?

Epäillyllä/syytetyllä on oikeus nimittää enintään kaksi puolustajaa. Jos epäilty/syytetty ei ole nimittänyt puolustajaa tai hänellä ei muista syistä ole puolustajaa, tuomioistuin määrää hänelle sellaisen. Lisäksi sovellettavien erityissäännösten mukaisesti rikoksesta epäillyllä on tarkastusten ja etsintöjen yhteydessä oikeus saada avustajakseen luotettava henkilö, sikäli kuin tämä on välittömästi käytettävissä ja muuten sopiva.

iv. Onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Kyllä, rikoksesta epäilty voi saada oikeusapua, jos hän täyttää voimassa olevassa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset.

v. Tärkeää tietää

a. Syyttömyysolettama

Italian perustuslain 27 §:ssä säädetään, että syytettyjä ei saa kohdella syyllisinä ennen lopullisen tuomion antamista.

b. Oikeus vaieta ja oikeus olla todistamatta itseään vastaan

Ennen kuulustelun aloittamista kuulusteltavalle on ilmoitettava, että hänen lausuntoaan voidaan aina käyttää häntä itseään vastaan ja että henkilötietojen antamista lukuun ottamatta hänellä on oikeus olla vastaamatta kysymyksiin. Kuulustelua jatketaan tästä huolimatta. Jos näitä määräyksiä ei noudateta, kuulusteltavan antamia lausuntoja ei voida käyttää.

c. Todistustaakka

Todistustaakka on yleisellä syyttäjällä, eli syyttäjän on osoitettava syyte toteen ja esitettävä tosiseikat, jotka tarvitaan rikosoikeudellisen vastuun määrittämiseen sekä rangaistuksen tai ehkäisevän toimenpiteen määräämiseen.

vi. Alaikäisiä koskevat erityiset suojatoimet

Lapsia ja nuoria vastaan vireille pannuista rikosoikeudenkäyntimenettelyistä säädetään 22. syyskuuta 1988 annetussa presidentin asetuksessa nro 448. Asetuksessa vahvistetut säännöt takaavat nuorille epäillyille/syytetyille suotuisamman kohtelun niin esitutkinnassa kuin tuomioistuinkäsittelyssä.

vii. Haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä koskevat erityiset suojatoimet

Yleensä näissä tapauksissa sovelletaan yksilön oikeuksien suojelua koskevia tavallisia sääntöjä.

D. Mitkä ovat tutkinnan lakisääteiset määräajat?

Jos yleinen syyttäjä ei tee asiassa syyttämisjättämispäätöstä, rikossyyte on pääsääntöisesti nostettava kuuden kuukauden kuluessa päivämäärästä, jolloin rikoksesta epäillyn nimi on kirjattu ilmoitettujen rikosten rekisteriin. Rikosprosessilain 407 §:n 2 momentin a kohdassa tarkoitetuissa rikoksissa sovelletaan pidennettyä vuoden määräaikaa (järjestäytynyt rikollisuus, terrorismi, ampuma-aseisiin ja huumausaineisiin liittyvät rikokset sekä muut vakavat rikokset). Yleinen syyttäjä voi perustelluista syistä pyytää esitutkintatuomaria (*giudice per le indagini preliminari*) pidentämään edellä mainittua määräaikaa ennen sen päättymistä. Yleinen syyttäjä voi pyytää määräajan pidentämistä uudelleen, jos tutkinta on poikkeuksellisen monimutkainen tai jos sitä on objektiivisesti katsottuna mahdotonta saattaa päätökseen pidennettyyn määräaikaan mennessä. Esitutkintatuomari voi myöntää määräajan pidennyksen enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Pääsääntöisesti esitutkinnan kokonaiskesto voi kuitenkin olla enintään 18 kuukautta, mahdolliset pidennykset mukaan lukien. Jos esitutkinta koskee rikosprosessilain 407 §:n 2 momentin a kohdassa tarkoitettuja rikoksia tai muita lain mukaisia erityistapauksia, esitutkinnan enimmäiskesto on kaksi vuotta.

E. Tutkintavaiheessa toteutettavat toimenpiteet, mm. tutkintavankeuden vaihtoehdot ja mahdollisuus siirtää vastaaja kotimaahansa (eurooppalainen valvontamääräys)

Tutkintavankeuden lisäksi voidaan käyttää seuraavia yksilöön kohdistuvia pakkokeinoja: maastapoistumiskielto, velvollisuus ilmoittautua rikostutkintapoliisille, poistaminen perheen yhteisestä kodista, kielto mennä paikkoihin, joissa rikoksen uhri säännöllisesti oleskelee, kielto/velvollisuus asua tietyssä osoitteessa, kotiaresti, tutkintavankeus äideille tarkoitetussa avolaitoksessa, tutkintavankeus lääketieteellisessä hoitolaitoksessa.

> Päivitetty viimeksi: 14/02/2012

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.